

Załącznik nr 1 do Uchwały 2/2024

**Uzasadnienie opinii Komisji Habilitacyjnej,
powołanej przez Radę Dyscypliny Geografia Społeczno-Ekonomiczna
i Gospodarka Przestrzenna Uniwersytetu Gdańskiego,
w postępowaniu w sprawie nadania Pani dr Mai Grabkowskiej
stopnia doktor habilitowanej w dziedzinie nauk społecznych,
w dyscyplinie Geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna**

1. Przebieg postępowania habilitacyjnego

Rada Doskonałości Naukowej w dniu 16 maja 2023 roku wszczęła postępowanie habilitacyjne dr Mai Grabkowskiej. W dniu 16 października 2023 roku Rada Dyscypliny Geografia Społeczno-Ekonomiczna i Gospodarka Przestrzenna Uniwersytetu Gdańskiego powołała Komisję Habilitacyjną w składzie: prof. dr hab. Paweł Krzysztof Swianiewicz (Uniwersytet Przyrodniczym we Wrocławiu) – przewodniczący komisji; dr hab. Sylwia Kazimiera Kaczmarek, prof. UŁ (Uniwersytet Łódzki) – recenzentka; dr hab. Paweł Kubicki, prof. UJ (Uniwersytet Jagielloński) – recenzent; dr hab. Dorota Mantey, prof. UW (Uniwersytet Warszawski) – recenzentka; dr hab. Ewa Szafrńska, prof. UŁ (Uniwersytet Łódzki) – recenzentka; dr hab. Dorota Rancew-Sikora, prof. UG (Uniwersytet Gdański) – członkini Komisji; dr hab. Mariusz Andrzej Czepczyński, prof. UG (Uniwersytet Gdański) – sekretarz Komisji.

Ostatnia recenzja habilitacyjna wpłynęła do Rada Dyscypliny w dniu 19 stycznia 2023 roku, co pozwoliło Komisji Habilitacyjnej procedować postępowanie. 5 lutego 2023 Komisja Habilitacyjna podjęła uchwałę o przeprowadzeniu kolokwium habilitacyjnego dr Mai Grabkowskiej w dniu 5 marca 2023 roku. Przed posiedzeniem kolokwium Komisja Habilitacyjna zapoznała się z dokumentami dotyczącymi postępowania habilitacyjnego dr Mai Grabkowskiej:

- a) wnioskiem o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego;
- b) danymi wnioskodawcy;
- c) kopią dyplomu doktorskiego;
- d) autoreferatem przedstawiającym osiągnięcia naukowe, informacje o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej instytucji naukowej, w szczególności zagranicznej;
- e) wykazem pozostałych osiągnięć naukowych, dydaktycznych, organizacyjnych i popularyzatorskich Habilitantki;
- f) monografią stanowiącą osiągnięcie Habilitantki;
- g) czterema recenzjami dorobku Habilitantki przygotowanymi przez powołanych recenzentów.

Komisja stwierdziła, że dokumentacja została przygotowana zgodnie z wymogami określonymi w Ustawie z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2018 poz. 1668, z późniejszymi zmianami) i od strony formalnej nie budzi zastrzeżeń.

2. Sylwetka naukowa Habilitantki

Dr Maja Grabkowska uzyskała w 2004 roku tytuł magistra ekonomii w specjalności integracja europejska (*Unijne programy pomocy strukturalnej a rozwój ośrodków miejskich integrującej się Europy [na przykładzie procesów rewitalizacji dzielnic poprzemysłowych w europejskich miastach portowych]*) na Wydziale Ekonomicznym Uniwersytetu Gdańskiego oraz w 2005 magistra geografii (*Działalność artystyczna i funkcja kulturalna jako czynniki wspomagające rozwój miasta postindustrialnego. Rewitalizacja obszarów postoczniovych w Gdańsku*) na Wydziale Biologii, Oceanografii i Geografii tego samego uniwersytetu. W 2010 uzyskała stopień doktora nauk o Ziemi w zakresie geografii (*Socio-demographic changes in inner-city Gdansk in the context of bottom-up revitalisation*), nadany przez Radę Instytutu Geografii Uniwersytetu Gdańskiego.

Od początku swojej działalności naukowej dr Maja Grabkowska związana jest z Zakładem Geografii Społeczno-Ekonomicznej (dawniej Katedrą Geografii Ekonomicznej) na Uniwersytecie Gdańskim. Po ukończeniu studiów magisterskich prowadziła zajęcia dydaktyczne w ramach umowy o dzieło. W latach 2006-2009 otrzymała stypendium doktoranckie Fundacji Volkswagena, realizując projekt badawczy *conDENSE: Socio-spatial consequences of demographic change for East Central European Cities*. W 2009 roku została zatrudniona na stanowisku asystenta, a dwa lata później, po otrzymaniu stopnia doktora, – na stanowisku adiunkta.

3. Ocena osiągnięcia naukowego

Jako osiągnięcie naukowe będące podstawą ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego dr Maja Grabkowska przedstawiła autorską monografię *Post-socialist Cities and the Urban Common Good: Transformations in Central and Eastern Europe* (Routledge: Abingdon, 2022, ISBN: 9780367545734). Monografia ta jest efektem realizowanego przez Habilitantkę w latach 2015-2022 grantu NCN w ramach konkursu SONATA 8. Naukowo stanowi ona syntezę zagadnień i wątków badawczych podejmowanych przez Habilitantkę, opublikowanych w trzech artykułach:

- Grabkowska M. (2017) Przestrzeń miasta postsocjalistycznego jako dobro wspólne. Przegląd koncepcji teoretycznych. *Prace Geograficzne*, 149;
- Grabkowska M. (2018) Urban space as a commons in print media discourse in Poland after 1989. *Cities*, 71;
- Grabkowska M., Szmytkowska M. (2021) Gating as exclusionary commoning in a postsocialist city – evidence from Gdansk, Poland. *Region*, 8(1).

Monografia składa się z dwóch zasadniczych części: teoretycznej, w której Habilitantka dokonała konceptualizacji i operacjonalizacji badanych zagadnień. Część druga stanowi analizę zjawiska urban commoning (uwspólniania) w Polsce jako wybranym do analizy kraju postsocjalistycznym. Analiza ta przeprowadzona została w dwóch skalach przestrzennych: w skali kraju oraz w wybranych miast – Gdańska, Krakowa i Łodzi przy użyciu dwóch grup metod jakościowych. Wykorzystano zarówno analizę dyskursu, bazując na dokumentach prawnych, mediach drukowanych i literaturze akademickiej oraz metodę wywiadu, w ramach której przeprowadzono częściowo ustrukturyzowane indywidualne wywiady pogłębione z przedstawicielami grup miejskich interesariuszy: mieszkańców, aktywistów, decydentów, planistów i przedsiębiorców. Wyniki analizy dyskursu publicznego dowiodły istotnej jego zmiany w zakresie pojmowania i realizacji miejskiego dobra wspólnego po 1989 roku – najpierw w kierunku jego dezintegracji (przewaga „siły odśrodkowej”), a następnie, od początku drugiej dekady XXI wieku, w kierunku dążeń integracyjnych (pojawienie się równoważącej „siły dośrodkowej”). Wyniki wywiadów natomiast pokazały, że mimo nieuchronnych konfliktów interesów (indywidualnych z grupowymi oraz występujących między grupami interesariuszy), rozumienie dobra

wspólnego jest dość podobne, a cele poszczególnych aktorów bardziej zbliżone, niż przyjęto się uważać.

Za najcenniejsze aspekty monografii można uznać:

- model dynamiki dwóch przeciwstawnych tendencji, tj.
 - wzmożonej konkurencji o przestrzeń miejską („siła odśrodkowa”) oraz
 - nasilających się działań na rzecz wspólnego dobra („siła dośrodkowa”);
- określenie trzech paradygmatów miasta:
 - miasta jako infrastruktury komunalnej (w epoce socjalizmu),
 - miasta jako towaru (w okresie neoliberalnego zwrotu po 1989 roku) oraz
 - miasta jako dobra wspólnego (współcześnie);
- opracowanie modelu miejskiego dobra wspólnego;
- określenie wpływu doświadczenia socjalizmu i procesów transformacji na postrzeganie miejskiego dobra wspólnego w Polsce;
- określenie wzorów i mechanizmów interpretacji miejskiego dobra wspólnego przez grupy miejskich aktorów w wybranych miastach;
- wypracowanie wniosków służących usprawnianiu procesów decyzyjnych na poziomie lokalnym w kierunku inkluzywnego zarządzania przestrzenią miejską jako dobrem wspólnym;
- interdyscyplinarne podejście do badań studiów miejskich.

Na podstawie przeprowadzonych wywiadów oraz analizy i interpretacji, Habilitantka wysnuła podstawowe wnioski:

1. Pomimo nieuchronności konfliktów interesów (indywidualnych z grupowymi oraz występujących między grupami interesariuszy), rozumienie dobra wspólnego jest podobne w każdej z badanych grup interesariuszy, a cele poszczególnych aktorów są generalnie dość zbieżne.
2. Wpływ na postawy wobec miejskiego dobra wspólnego ma zarówno doświadczenie socjalizmu (pewne uskuteczniane wówczas idee wracają obecnie w nieco zmienionej formie), jak i postsocjalizmu (przełożenie intensywności procesu transformacji na intensywność procesów dezintegrujących miejskie dobro wspólne).
3. Dyskurs publiczny sprzyjający wspólnotowemu myśleniu o mieście pomaga lepiej uzgadniać interesy różnych grup i zmniejszać stopień istniejących dyskryminacji, przy czym kluczowe znaczenie ma włączanie aktorów w procesy współdecydowania o mieście.

Zrealizowane badania i uzyskane wyniki wnoszą znaczący wkład do rozwoju geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej. Mimo wzrostu zainteresowania studiów nad miejskim dobrem wspólnym, dotychczas niewiele z nich dotyczyło kontekstu miast Europy Środkowo-Wschodniej. Przedstawiona publikacja zapełnia w istotny sposób lukę wiedzy na temat dobra wspólnego w miastach z doświadczeniem socjalizmu. Dodatkowo transdyscyplinarność problematyki bez wątpienia okaże się przydatna w zakresie kilku innych dyscyplin naukowych zajmujących się studiami miejskimi, takimi jak urbanistyka i architektura, socjologia i psychologia społeczna, ekonomia czy nauki polityczne i prawne. Pokażny ładunek teoretyczny zawarty w opracowaniu, nowatorstwo konceptualne, zaawansowane metody badawcze, szerokie studia literaturowe i przenoszenie na polski grunt badawczy aktualnej refleksji naukowej podejmowanej na świecie, stanowią znaczący wkład w naukę, zarówno polską, jak i międzynarodową, w tym nie tylko w reprezentowanej przez Habilitantkę dyscyplinie geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarce przestrzennej, ale także w nauki społeczne w ogóle. Wielostronność podjętej problematyki oraz erudycja Habilitantki i swobodne poruszanie się w literaturze i w zagadnieniach z pokrewnych nauk społecznych jest istotnym walorem przedstawionej pracy, zaś model dobra wspólnego jest oryginalny i niewątpliwie stanowi wkład

teoretyczny do literatury z dziedziny urban studies. Wszyscy recenzenci pozytywnie oceniają niniejszą monografię i uważają, że stanowi ona osiągnięcie Habilitantki wnoszące znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki społecznej.

4. Ocena pozostałego dorobku naukowego

Dr Maja Grabkowska jest autorką lub współautorką 32 publikacji wydanych w latach 2006-2023, w tym dwóch samodzielnych, anglojęzycznych monografi naukowych, wliczając osiągnięcie naukowe będące podstawą ubiegania się o stopień doktora habilitowanego. Druga publikacja z 2012 roku powstała na bazie pracy doktorskiej. Dodatkowo Habilitantka jest autorką piętnastu rozdziałów w recenzowanych monografiach naukowych, z czego 13 opublikowanych po obronie pracy doktorskiej, przy czym aż 11 z tych prac to prace we współautorstwie. Publikacje te są w większości wynikiem udziału Habilitantki w projektach badawczych, przy czym aż 9 tekstów zostało opublikowanych w zaledwie dwóch monografiach, będących pokłosiem dwóch projektów. Dodatkowo dr Grabkowska opublikowała 15 artykułów naukowych w czasopiśmie, z czego 13 ukazało się po obronie pracy doktorskiej, przy czym aż 10 to prace współautorskie. Na podkreślenie zasługuje fakt, że większość z artykułów ukazała się w prestiżowych czasopiśmie o zasięgu międzynarodowym i w czasopiśmie o wysokim indeksie wpływu, do których należą Cities, International Journal of the Commons, Frontiers in Psychology, International Journal of E-Planning Research, European Planning Studies, a także w wydawanych w Polsce czasopiśmie o zasięgu międzynarodowym, indeksowanych w międzynarodowych bazach bibliometrycznych np. Geographia Polonica, Miscellanea Geographica, Bulletin of Geography. Socio-economic Series.

Sumaryczny Impact Factor publikacji dr Mai Grabkowskiej (dane na dzień 11.05.2023) jest wysoki i wynosi 11.708. Relatywnie wysoka jest również liczba cytowań publikacji Habilitantki: według Web of Science – 104, według Scopus - 116, a według Google Scholar - 280 (wszystkie wartości bez autocytowań). Dodatkowo Indeks Hirscha wynosi według Web of Science – 6, według Scopus – 6, a według Google Scholar – 10. Dorobek publikacyjny dr Mai Grabkowskiej nie jest imponujący liczebnie, pozostaje jednakże w znacznej mierze nowatorski oraz ważny społecznie. Na uwagę zasługuje także jakość publikacji, mierzona współczynnikami wpływu oraz liczbą cytowań.

Habilitantka uczestniczyła w 5 projektach badawczych, w tym dwóch międzynarodowych, dwóch krajowych NCN, a jeden to projekt finansowany z środków Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego. Podkreślić należy, że w trzech z nich dr Grabkowska pełniła funkcję kierowniczą: dwoma kierowała samodzielnie (grant NCN oraz UG), a w jednym, realizowanym obecnie projekcie z programu Horyzont 2020, pełni funkcję kierownika jednego z komponentów.

5. Ocena osiągnięć w zakresie dydaktyki, organizacji i popularyzacji nauki

Od 2006 roku Habilitantka prowadzi zajęcia dydaktyczne na kierunku studiów geografia na Uniwersytecie Gdańskim, a od 2010 roku również na kierunku gospodarka przestrzenna. Realizowała zajęcia z demografii, geografii ekonomicznej, metod badań społecznych, planowania rozwoju miast, polityki regionalnej, procesów rewitalizacyjnych, społeczno-kulturowych uwarunkowań gospodarki przestrzennej, teorii i koncepcji w geografii społeczno-ekonomicznej oraz Discovering Central Europe: differentiations, development paths and perspectives. Ponadto od 2012 Habilitantka prowadziła pracownie magisterskie na kierunkach gospodarka przestrzenna i geografia społeczno-ekonomiczna (z el. GIS), a także seminarium licencjackie na kierunku gospodarka przestrzenna, zostając opiekunką kilkudziesięciu prac dyplomowych. Dodatkowo dr Grabkowska była okazjonalnie zapraszana do

wygłaszania pojedynczych wykładów, popularyzujących osiągnięcia naukowe, w tym dotyczących sztuki publicznej, dobra wspólnego oraz partycypacji mieszkańców.

Istotnym osiągnięciem dydaktycznym dr Mai Grabkowskiej jest zamysł i koordynacja strony internetowej prezentującej prace studenckie powstające w ramach zajęć z przedmiotów geografia społeczna (na kierunku geografia) oraz społeczno-kulturowe uwarunkowania gospodarki przestrzennej (na kierunku gospodarka przestrzenna). Zajęcia te, od wielu lat realizowane przez Zakład Geografii Społeczno-Ekonomicznej UG w formule warsztatów projektowych pod nazwą Projekt Miejski (<https://projektmiejski.ug.edu.pl>), służą ćwiczeniu percepcji i interpretacji środowiska zurbanizowanego.

Uważając się za trójmieszczankę, dr Maja Grabkowska pielęgnuje swoją lokalną tożsamość i angażuje obywatelsko, co ułatwia zdobywanie doświadczenia i wiedzy praktycznej, pomocnych w pracy naukowej. W 2009 roku Habilitantka była współzałożycielką Sopotkiej Inicjatywy Rozwojowej, która doprowadziła do obywatelskiej inicjatywy uchwałodawczej i wdrożenia w 2011 roku pierwszego w Polsce budżetu obywatelskiego w Sopocie.

6. Dyskusja nad osiągnięciem i dorobkiem naukowym dr Mai Grabkowskiej

Posiedzenie Komisji Habilitacyjnej rozpoczął przewodniczący, prof. dr hab. Paweł Swianiewicz, który po krótkim wprowadzeniu, oddał głos Habilitantce, która wygłosiła trzydziestominutowy referat, podsumowujący osiągnięcie naukowe będące podstawą ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego. W następnej części rozpoczęła się dyskusja serią pytań od recenzentów oraz pozostałych członków Komisji.

Dr hab. Sylwia Kaczmarek, prof. UŁ, podkreśliła nowatorską analizę złożonych zjawisk materialnych i konstruktów społeczno-filozoficznych, ich postrzeganie oraz wpływu na funkcjonowanie miast. Zadała także kilka pytań:

- Czym są siły integrujące i dezintegrujące miasto, o czym Habilitantka wspomniała w modelu?
- Przegląd literatury pominął aspekty geografii moralności, stąd pojawia się pytanie: kto ma dostęp do dobra publicznego i na jakich zasadach funkcjonuje ten dostęp?
- Co jest tym dobrem wspólnym (ogólnym) i na ile zależy ono od samej grupy i jej sposobu postrzegania?
- Czy jest możliwe, że dobro wspólne jednej grupy eliminuje lub ogranicza dobro innej grupy?
- Czy przykładowo dobro wspólne Starego Miasta w Krakowie, jest dobrem wspólnym krakowian, czy jest dobrem ponadlokalnych (europejskim, światowym)? Czy np. wpisanie na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO nie ogranicza dobra wspólnego mieszkańców?

Odpowiadając na te pytania Habilitantka podkreśliła, że w sytuacji polikryzysów, mogą nasilać się tendencje zarówno do-, jak i od-środkowe. Nie można mówić o jednym dobrze wspólnym dla wszystkich, raczej o zaspokajaniu oczekiwań danej grupy interesariuszy. W kwestii prawa do miasta zawsze pojawia się pytanie: czyje prawo? Nie każda grupa interesariuszy ma taką samą siłę negocjacyjną. Turystyfikacja przestrzeni miejskiej powoduje przy tym wypychanie mieszkańców, którzy znajdują swoje przestrzenie wspólne w mniej turystycznych częściach miasta.

Dr hab. Paweł Kubicki, prof. UJ, zwrócił uwagę na doniosły wkład, jaki wniosła praca Habilitantki nie tylko w dyscyplinie Geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, ale także w studia miejskie, podkreślając nowatorstwo podejścia. Zwrócił także uwagę na kilka wątpliwości:

- 'prawo do miasta' jako puste-znaczące pojęcie, nie odsyła do niczego, przy czym wielu mieszkańców miasta nie jest jego obywatelami, i ten wątek nie został odpowiednio

rozbudowany w pracy. Zaś przestrzeń dziedzictwa światowego jest przy tym często zoperacjonalizowana, a dostęp do niej jest ograniczany dla każdego chętnego, jak np. w Wenecji.

- Wątpliwości budzi też metoda długiego trwania, co widoczne jest w silnym zróżnicowaniu miast Europy Środkowo-Wschodniej. Niejasnym pozostaje, jak chłopsko-szlachecki model typowy dla Polski można interpolować na cały region, w tym na silnie zindustrializowane od 200 lat i pozbawione miejscowej szlachty miasta Czech. Silne wewnętrzne zróżnicowanie badanego regionu, w którym jest np. Bułgaria, ale nie na Słowenii ludzi pewne wątpliwości o celowości regionalnych uogólnień i wnioskowania.
- Recenzent bardzo wysoko ocenił analizę dyskursu, ale zabrakło w niej analiz ruchów miejskich, które dzięki zasobom symbolicznym zdołały często narzucać własną narrację innym.
- Analiza wyników studiów przypadków trzech wybranych miast mogłaby być znacznie bardziej rozbudowana.

Komentując Habilitantka przyznała rację co do niejasności definicji obywatelskości, w tym migrantów i mieszkańców przedmieść, co nabiera szczególnego znaczenia obecnie, w przededniu wyborów samorządowych. Często wpadamy przy tym w pułapkę lokalności, przy czym upublicznienie przestrzeni publicznych było szczególnie widoczne na początku wojny w 2022 roku, wraz z masowym napływem obywateli Ukrainy. Perspektywa długiego trwania jest istotna, ale wydaje się, że procesy zachodzące w przestrzeniach miejskich regionu wykazywały wiele podobieństw, na czym skupiono się w analizach dobra wspólnego regionu. Wybór studiów przypadku trzech miast w Polsce, po jednym z każdego dawnego zaboru, był próbą analizy porównawczej procesów długiego trwania. Należy przy tym zwrócić uwagę na zmiany wagi poszczególnych interesariuszy, przy czym dyskurs naukowy pod koniec badanego okresu nadaje coraz to większy ton. Ograniczony zakres analiz ruchów miejskich oraz studiów przypadków polskich miast wynikał z ograniczeń narzuconych przed wydawnictwo i być może poszerzone analizy tych aspektów będą częścią kolejnych publikacji.

Dr hab. Ewa Szafrńska, prof. UŁ pokreśliła duże walory teoretyczne dorobku Habilitantki oraz znajomość literatury przedmiotu, a także bardzo dobre wykorzystanie metod jakościowych w przeprowadzonych badaniach społecznych. Podkreśliła, że na uwagę zasługuje także dojrzałość naukowa Habilitantki. W pytaniach Recenzentka zwróciła uwagę na:

- Niedostatek dyskusji na temat dobra wspólnego w języku polskim, w szczególności w dorobku Habilitantki, który w większości publikowany jest w języku angielskim,
- Konieczność dyskusji nad tym jak długo będziemy się posługiwać się terminem 'miasto post-socjalistyczne' w odniesieniu do miast naszej części Europy?

Odpowiadając Habilitantka przyznała, że większość literatury dotyczącej omawianego tematu jest tworzona w języku angielskim, a jej samej również jest łatwiej pisać po angielsku niż po polsku. Przyznała przy tym potrzebę szerszego upublicznienia swojego dorobku w języku polskim. Termin 'miasto post-socjalistyczne' jest popularnym uogólnieniem stosowanym często w zachodniej literaturze przedmiotu i prawdopodobnie długo jeszcze będzie używany zamiennie z terminem miasto Europy Środkowo-Wschodniej, szczególnie w publikacjach o zasięgu międzynarodowym.

Dr hab. Dorota Mantey, prof. UW podkreśliła wysoką jakość zastosowanej metodologii, która jest bardzo mocną stroną pracy habilitantki. Pytania i wątpliwości dotyczyły następujących kwestii:

- Czym jest i jak można zdefiniować przestrzeń publiczną? Na ile jest ona powiązana z dostępnością, a na ile z własnością wspólnoty? Czy istnieje przestrzeń w pełni publiczna? Czy 'publiczność' nie jest raczej cechą przestrzeni? Może warto raczej mówić o przestrzeniach publicznie użytkowanych niż publicznych?
- Definicja dobra wspólnego nie jest dana raz na zawsze. Na ile akademia powinna nadawać ton tym dyskusjom? Dobra wspólne może być postrzegane raczej jako dobro współdzielone, niż

współzarządzane. Dochodzimy od paradygmatu miasta jako dobra wspólnego upodmiotowionych mieszkańców, zaś kierunek ewolucji wskazuje na jednoczenie się wobec wspólnych wyzwań.

- W pracy zabrakło hipotez badawczych.

Habilitantka w swojej odpowiedzi podkreśliła zróżnicowanie między przestrzenią publiczną i miejscami publicznymi, którymi są np. kawiarnie lub domy kultury. Jest wiele kryteriów upubliczniania przestrzeni, tworząc pewne kontinuum pojęciowe. Do tych kryteriów należy kryterium własności, ale także dostępności i sposobu urządzenia. Proces upubliczniania przestrzeni zakłada zarówno aspekty ilościowe, jak liczba użytkowników, a także jakościowe: to, czemu służą: integracji i tworzeniu lokalnego kapitału społecznego.

Dr hab. Dorota Rancew-Sikora, prof. UG podkreśliła interdyscyplinarność i socjologiczny walor pracy. Zadała także pytania dotyczące:

- Politycznego charakteru dobra wspólnego i szerszego, politycznego kontekstu analiz. Czy ta kategoria dobra wspólnego staje się narzędziem oporu wobec neoliberalnego dyskursu?
- Brak dyskursu prawicowo-konserwatywnego w pracy i odniesień do wspólnych przestrzeni i dóbr, tak widocznych w okresie władzy Zjednoczonej Prawicy w Polsce.
- Jak Habilitantka rozdziela dyskurs teoretyczny od praktycznego?

W odpowiedzi Habilitantka zaznaczyła, że respondenci bardzo mocno bronili się przez przypisaniem dobra wspólnego poszczególnym partiom politycznym. Polityczność zakłada podziały, zaś respondenci w dobrze wspólnym upatrywali raczej ideał i próbę ucieczki przez upolitycznieniem tego pojęcia. W opinii Habilitantki procesy teoretyczne i praktyczne mają wiele wspólnych mianowników i są dość podobne, i na tych podobieństwach skupiano się w przedstawionych analizach, zaś w dyskursie akademickim koncentruje się na tym, kto i jak bada miejskie dobro wspólne.

Dr hab. Mariusz Czepczyński, prof. UG, podkreślił aktualność tematu w dobie publicznych debat o wspólnotach i zapytał o:

- Granice dobra wspólnego: czy są i gdzie leżą? Czy też dobro to jest bezgraniczne i obejmujące wszystkich interesariuszy miejskich?
- Na ile istotna jest analiza wiedzy umiejscowionej (situated knowledge) i pozycjonizm Autorki w społecznym (i politycznym) kontekście dobra wspólnego i studiów miejskich w ogóle?

W opinii Habilitantki granice dobra wspólnego są nieokreślone i płynne, choć, jak zostało to przyznane, czasami warto określić te granice chcąc uniknąć 'tragedii wspólnego pastwiska'. Zaangażowanie Habilitantki w ruchy i inicjatywy miejskie oraz dobro wspólne miało początkowo praktyczny charakter, z czasem przeradzając się w teoretyczne rozważania i analizy. Zaangażowanie w ruchy miejskie pozwoliło ujrzeć dodatkowe perspektywy, dzięki czemu lepiej zrozumieć konflikty między dobrami wspólnymi.

Prof. dr hab. Paweł Swianiewicz w czasie dyskusji podniósł następujące kwestie:

- Na czym polega geograficzna specyfika omawianej pracy?
- Jaka jest relacja między dobrem wspólnym a wykorzystywanym w naukach ekonomicznych pojęciem dobra publicznego?
- Na ile nowy dyskurs nowych ruchów miejskich ma wpływ na decyzje i sposób myślenia władz samorządowych? Czy jest to tylko zmiana języka?
- Czym różną się między sobą analizowane studia przypadku Gdańska, Łodzi i Krakowa?

Analizując dobro wspólne z perspektyw geografiki społecznej, Habilitantka za pierwszorzędne uważa spojrzenie z perspektywy przestrzennej i współdzielenia przestrzeni miejskiej, zaś do wymiarów interdyscyplinarności Habilitantka podchodzi z pozycji geograficznych. W swym opracowaniu Autorka świadomie odżegnuje się od dobra publicznego, pojmowanego według kryteriów ekonomicznych,

skupiając się na jego aspektach praktycznych i społecznych. Szczególne znaczenie w dyskursie nowych ruchów społecznych ma nie tylko język, ale i potrzeba odniesienia się do narracji samych ruchów. Trudno władzom lokalnym zupełnie nie uwzględnić ruchów miejskich w lokalnej polityce, zwłaszcza przestrzennej. Dodatkowo coraz to więcej lokalnych aktywistów wchodzi do rad miejskich, a także do urzędów i instytucji publicznych. W badaniach skupiono się na różnych aspektach i różnych podejściach do dobra wspólnego w analizowanych ośrodkach. Przykładowo w Łodzi oddolnie postulowany woonerf początkowo był niechętnie traktowany przez władze lokalne, aby po krótkim czasie stać się ważnym narzędziem władz miasta i budowy jego wizerunku. W Gdańsku zaś badany teren danej Stoczni Gdańskiej jest przykładem mobilizacji lokalnych aktorów do wspólnych działań i tworzenia nowej jakości przestrzeni publicznych.

W końcowej części dyskusji członkowie Komisji Habilitacyjnej podkreślali dojrzałość wypowiedzi i istotność badań w wymiarze naukowym i aplikacyjnym. W niektórych przypadkach części członków komisji trudno było się zgodzić z każdą odpowiedzią Habilitantki, jednakże stymulowały one dyskusję i refleksję naukową. W szczególności rozdział teoretyczny i empiryczny stanowią o wartości pracy. Praca została przygotowana poprawnie metodologicznie, choć pewna skrótowość, co za tym idzie, pobieżność analiz (wynikająca w znacznym stopniu z wymogów redakcyjnych wydawnictwa Routledge), w tym dyskursu, problem reprezentatywności respondentów i kwestia pozycji w dyskursie mogą budzić pewne wątpliwości. W pracy brakowało także hipotez, zaś termin Europa Środkowo-Wschodnia jest powszechnie występującą kalką obejmując bardzo złożony region. Wskazanym byłoby opublikowanie części lub poszerzonych studiów przypadku w języku polskim. Praca posiada charakter przeglądowy i przekrojowy, zaawansowany aparat pojęciowy, wnosi dobitny wkład w studia miejskie oraz rozwój dyscypliny Geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna. Postawa naukowa i dorobek w pełni spełniają kryteria merytoryczne nadania stopnia doktor habilitowanej.

Wniosek końcowy

Komisja Habilitacyjna na posiedzeniu w dniu 5 marca 2024 roku stwierdziła, że zarówno poziom merytoryczny przedstawionego przez dr Maję Grabkowską osiągnięcia naukowego pt. *„Post-socialist Cities and the Urban Common Good: Transformations in Central and Eastern Europe”*, jak i jej pozostały dorobek naukowy spełniają kryteria określone w Ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. „Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2018 poz. 1668, z późniejszymi zmianami). Uwzględniając Uchwałę nr 13/23 Senatu Uniwersytetu Gdańskiego z 3 marca 2023, określającą sposób postępowania w sprawie nadania stopnia naukowego doktora habilitowanego w Uniwersytecie Gdańskim, Komisja przedkłada Radzie Dyscypliny Geografia Społeczno-Ekonomiczna i Gospodarka Przestrzenna Uniwersytetu Gdańskiego uchwałę z opinią popierającą nadanie Pani doktor Mai Grabkowskiej stopnia doktor habilitowanej w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie Geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna.

Przewodniczący Komisji Habilitacyjnej

prof. dr hab. Paweł Krzysztof Swianiewicz